

Ante Sušić

Prizor iz Veternice, sa speleološke škole

Dvogaću na Medvednici, Siničića špilju kod Brinja, Ledenicu kod Pećinskog vrha, Sustav Mala Boka- BC4 u Sloveniji, jamu Munižabu na Crnopcu (nekoliko puta), jamu Bobaj kod Metkovića (ponovili smo nacrt), jamu u Predolcu kod Metkovića (paleontološko istraživanje), Abbiso di Trebiciano kod Trsta, Grgosovu špilju kod Samobora, Špilju u kamenolomu Tounj, izvor u Medveji, Špilju u Peranima, Ponor Gotovž kod Klane, Škabac špilju (Križišće, Bakar), Bukovac špilju (Lokve, Gorski kotar), Minjeru i špilju Lučice na Braču, izvor špilju Tounjčicu, špilju Ovčaricu i jamu Čampari na Cresu, špilju Čardušu, špilju Pijavicu kod Senja, Zooneberg kod Masstrichta (Nizozemska), špilju Kuća i izvor špilju Pećina na Kordunu, jamu Brestovicu na Krku, Veliku Kicljevu jamu kod Ravne Gore i špiljski sustav Matešičeva-Popovačka špilja u kanjonu Korane. U susjednoj BiH posje-

tili smo nekada supertajni podzemni kompleks ARK D-0 u blizini Konjica.

Speleoloronilački smo istraživali na izvoru Zagorske Mrežnice kod Ogulina (više puta), u vrulji Zečici kod Selina (više puta), jami Klisuri kod Perakovića, Vrbničkoj špilji na Krku, Picinovoj jami u Istri, Tounjčici kod Tounja, izvorima Bakovcu i Ričici na Gračaćkom polju, sustavu Vrelo-Pećine kod Ogulina, Modrića vrulji kod Modrića, Maloj Lešnici kod Delnica, izvoru Kupice, izvoru Bistracu te na izvoru Suvaji kod Mekinjara.

I ova godina je tradicionalno obilovala dobrom suradnjom s drugim speleološkim udrugama, a najviše s našim dragim prijateljima iz SU-a Spelunka i SU-a Estavela, kojima dugujemo puno lijepih trenutaka i druženja te im se ovim putem zahvaljujemo. Uz sve ove aktivnosti, članovi Odsjeka su se družili i planinarili diljem lijepe naše.

Tajnik Ivan Mišur

OSVRTI NA PUBLIKACIJE

Domaće monografije

Katalog fotografija zaštićenih prirodnih vrijednosti Zadarske županije

Ovu publikaciju izdala je početkom 2011. Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Zadarske županije. Urednik joj je mr. sc. Mirko Đinđić, autorica teksta mr. sc. Morana Babajko, a autori fotografija Ivan Aladrović, Donat Petricioli i anonimni autori Arhive JU za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Zadarske županije i Ronilačkog kluba »Sv. Roko« iz Bibinja. To je knjiga velikog formata, mekih korica, tiskana na 144 stranice finog papira, s mnoštvom izvanrednih fotografija u boji. Između ostalih zaštićenih dijelova prirode, tu je, kao spomenik prirode, predstavljena i Modrić špilja u Rovanjskoj udaljena oko 30 km od Zadra. Na stranama 104-107 je 27 fotografija. Iz teksta se doznaje da je špilja otkrivena 1980., da je 1986. proglašena geomorfološkim spomenikom prirode, da je špilja jedno od nalazišta špiljskog medvjeda, da

je duga 829 m, da obiluje mnogobrojnim sigastim ukrasima i da se može posjetiti uz stručno vodstvo vodiča.

Uz knjigu izdan je i CD s istim slikama i tekstom na hrvatskom i engleskom jeziku.

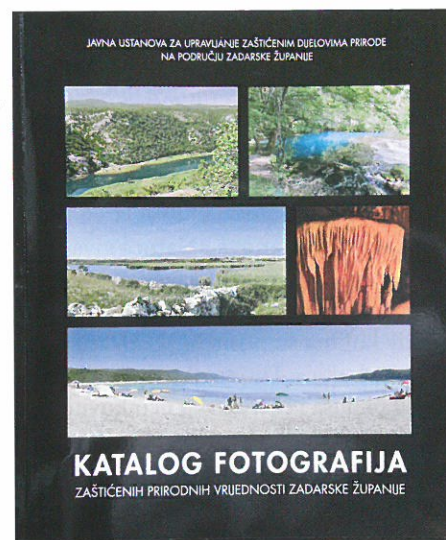
Vlado Božić

Osvrt na Zbornik radova simpozija Dani Branimira Gušića

Godine 2010., na 60-godišnjicu osnutka NP-a Mljet, održan je simpozij, a potom i izdana ova monografija, zbornik radova »Nove spoznaje iz prirodoslovlja otoka Mljeta«. Urednici Paula Durbešić i Adam Benović prikupili su brojne prirodoslovne doprinose valorizaciji našega najjužnijeg nacionalnog parka, što je nastavak djela započetog sličnom monografijom iz 1995., povodom 35. obljetnice.

Materijal pokriva širu prirodoslovnu tematiku, pa je od 25 članaka i još 20 sažetaka tek mali dio izravno vezan uz speleologiju, premda skoro svi barem spominju neku od brojnih mljetskih špilja. Speleolozima su svakako najzanimljiviji članci »Speleološki objekti otoka Mljeta« (Miculinić i suradnici), te opis triju anhidratnih objekata (s troslojnom izmjenom slatke, bočate i morske vode) Marijane Cukrov i suradnika. Od brojnih bioloških tema izdvojio bih opis faune šišmiša (Mazija i suradnici). Među sažecima za speleologe su zanimljivi prilozi o speleoronjenju (Petra Kovač Konrad i suradnici), te podzemnoj fauni (Helena Bilandžija i suradnici). Nije naodmet reći da i ostali članci obiluju zanimljivostima, pa bi svaki prirodnjak morao naći nešto za sebe, a Mljet - poveznica svih članaka - svojom bi jedinstvenošću i ljepotom bio najbolja preporuka za proučavanje ove monografije.

Milivoj Uroić

Zbornici sažetaka skupova speleologa Hrvatske

Članovi Speleološkog društva »Karlovac« potrudili su se da za Skup speleologa Hrvatske održan u Kamanju 2011. umnože dostupne sažetke Skupova speleologa Hrvatske i u Kamanju ih ponude sudionicima. Od tada se u SD-u »Karlovac« može nabaviti sljedeće:

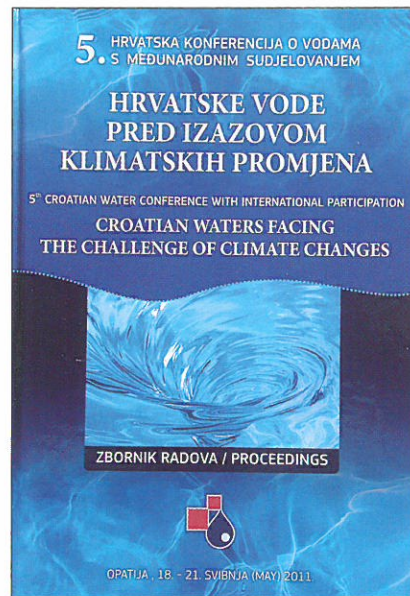
Skup speleologa Hrvatske, »Ozalj 2004«

- 6. Skup speleologa Hrvatske, »Kamanje 2005«
- 7. Skup speleologa Hrvatske, »Kamanje 2006«
- 8. Skup speleologa Hrvatske, »Kastav 2007«
- 9. Skup speleologa Hrvatske, »Kamanje 2008«
- Skup speleologa Hrvatske, »Kamanje 2011«.

Nažalost, sažeci izlaganja na skupovima prije 2004. nisu nikad objavljeni. Knjiga sažetaka radova 10. Skupa speleologa Hrvatske, održanog 2009. u Višnjaju, tamo je tiskana i ponudena sudionicima. Sažeci 11. Skupa speleologa Hrvatske, održanog 2010. u Gračišću, nisu još objavljeni ni u kojem obliku. Zbornik sažetaka Skupa speleologa povodom 110 godina Speleološkog odsjeka »Liburnija« (Biograd na moru, 5.-7. studenoga 2010.) objavio je organizator (SD »Liburnija«) na CD-u.

Svi spomenuti zbornici postoje i u digitalnom obliku i dostupni su na internetu (<http://www.speleologija.hr/> ili <http://skup.speleo-karlovac.hr/>).

Vlado Božić

Zbornik radova – 5. Konferencija o vodama s međunarodnim sudjelovanjem, Opatija, 18.-21. svibnja 2011.

- Petra Kovač Konrad, Nenad Buzjak: Primenjena speleoronilačka istraživanja u zaštiti krških vodonosnika Hrvatske, str. 566-571.
- Vlado Božić: Voda – uvjet života u pustinjačkim špiljama na Braču, str. 1221-1229.

Škola krša na Slunjućici – priručnik

Autori teksta ove monografije su Marina Trpčić, Martina Petrak i Matija Modrušan, a stručni recenzent je dr. Neven Bočić. Knjižica je izdana u Karlovcu koncem 2011., ima tvrde korice, veličine je 15x22 cm, tiskana na 58 stranica finog papira s fotografijama u boji. Nakladnici su Speleološki klub »Ozren Lukić« iz Zagreba i Javna ustanova »Natura viva« iz Karlovca. Tiskana je u okviru projekata »Opremanje istraživačke stanice Slunjućice« i »Škola krša na Slunjućici« kojima su nositelji JU »Natura viva« i SK »Ozren Lukić«. Dio troškova snosio je Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, a dio veleposlanstvo Kraljevine Nizozemske, temeljem natječaja MATRA KNIP. Želja je izdavača da se ovim priručnikom služe učenici i profesori osnovnih i srednjih škola, studenti visokih učilišta, ali

i šira javnost, posebno stanovništvo grada Slunja i okolice.

Tekst je podijeljen na četiri osnovna poglavlja: zaštita prirode, geologija, hidrogeologija i speleologija. Speleolozima su zanimljiva podpoglavlja: speleološki nacrt, speleološki objekti, sige, denudacijski oblici, minerali i kristali, najveći speleološki objekti u Hrvatskoj, speleologija kroz povijest, bivakiranje, speleološki kampovi, ekspedicije, speleološka oprema, opasnosti u speleologiji, biospeleologija, ugroženost i zaštita speleoloških objekata.

Ne treba posebno naglašavati da su suradnici autora bili poznati speleolozi iz karlovačkih i zagrebačkih speleoloških udruga. Zgodan priručnik svakom ljubitelju prirode!

Vlado Božić

Domaće periodne publikacije u 2011.

Subterranea Croatica

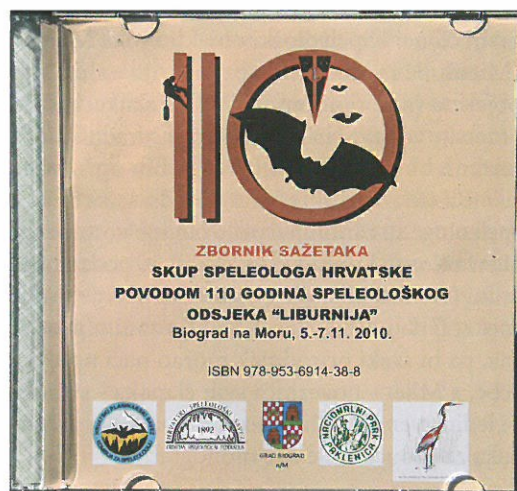
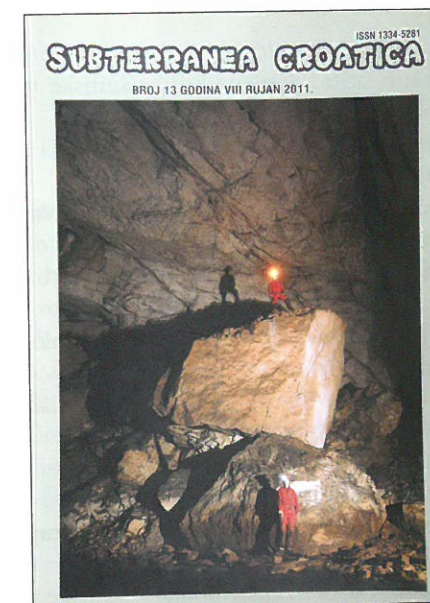
stručni časopis za speleologiju, br. 13. SK »Ursus spelaeus«, Kurelčeva 3, 47000 Karlovac.

Novi broj Subterranea Croatica izašao je u rujnu 2011, u nakladi od 200 primjeraka. Glavni urednik je i dalje Hrvoje Cvitanović, a evo što se nalazi na 52 crno-bijele stranice formata A4:

Prvi članak *Speleološka istraživanja vrha Golubić, NP Sjeverni Velebit* Dinka Stopića donosi opis istraživanja tog područja u organizaciji SD-a Karlovac tokom 2009. i 2010. Istražena su 24 speleološka objekta, a najznačajniji su jama Uragan (Studnia mlodych, -167 m), Frankina jama, Nemirna jama i jama Golubička. Objavljeni su nacrti šest objekata (dva uz članak i još četiri na priloženom listu). Damir Basara piše o istraživačkom kampu »Velika Kapela 2010« u organizaciji SO HPD-a Dubovac na kojem je istraženo 11 objekata.

Slijede članci *Crtice sa speleoloških istraživanja Gorana Rnjaka*, *Utvrđena špilja Kuća Krešimira Raguža* i *Hrvoja Cvitanovića, Raspodjela statičkih sila u krakovima dvostrukog sidrišta Dinka Stopića*, *110 godina SO »Liburnija«* Ljube Majice, zatim kratki prikaz radionice o

istraživanju speleoloških objekata u organizaciji Prirodoslovnog muzeja Dubrovnik te *Uputa o pravnom lijeku glede rješenja donesenih od strane državnih institucija vezano uz obavljanje aktivnosti speleoloških udruga.*

U vijestima čitamo o istraživanju Kotluše na ljetnom speleo-kampu s bebama, Skupu speleologa Hrvatske povodom 110 godina SO-a »Liburnija«, o radu HBSD-a u 2008. i 2009., o 20. Međunarodnom biospeleološkom kongresu održanom u Postojni te o novim knjigama s područja biospeleologije.

Na kraju su uobičajeni pregledi 50 najdubljih i najduljih speleoloških objekata u Hrvatskoj.

Mea Bombardelli

Hrvatski planinar

časopis Hrvatskog planinarskog saveza, Kozarčeva 22, 10000 Zagreb

- ANONIMUS: Nagrade najboljima u 2010. – Speleološka ekspedicija Lukina jama, br. 1, str. 5
- DARKO BERLJAK: HPS u 2010. godini – Speleologija, br. 1, str. 10-11
- VLADIMIR HORVAT: Priznanja HPS-a u 2010. godini – članovima SO HPD-a »Željezničar: Milivoj Uroić, Mea Bombardelli, Dalibor Jirkal, Tina Bosner (Brončani znak), Nela Bosner (Srebrni znak), Bruno Puharić (Plaketa), br. 1, str. 36-37
- ŽELJKO POLJAK: Hrvatski planinari na Durmitoru (Jama na Vjetrenim brdima), br. 2, str. 64-65
- VLADO BOŽIĆ: Atlas špiljskih tipskih lokaliteta faune Republika Hrvatske, svezak 1, br. 2, str. 84
- VLADO BOŽIĆ: Helop, br. 7, br. 6, str. 256-257
- VLADO BOŽIĆ: Crvena knjiga špiljske faune Hrvatske, br. 6, str. 258
- VITOMIR MURGANIĆ: Zdenko Kulaš (1943.-2011.), br. 9, str. 349
- KAZIMIR ANDRIĆ: Planinarski dnevnik s mogega tavana (Opis istraživanja Vodene špilje Petra Lučića – Rokija iz 1935.), br. 11, str. 427-428
- VITOMIR MURGANIĆ: Prvi festival speleološkog filma, br. 11, str. 442
- VLADO BOŽIĆ: Pet speleoloških stogodišnjica, br. 12, str. 458-463

National Geographic – Hrvatska
službeno glasilo Društva National Geographic,
Radnička cesta 19, 10000 Zagreb

- HANNAH BLOCH: Arheologija – Špiljske tajne (Špilje u Nepal), br. 1, siječanj 2011, str. 17

- MARK JENKINS: Osvajanje neizmjerne špilje (špilje u Vijetnamu), br. 1, siječanj 2011, str. 90-109
- NEIL SHEA: Ispod Pariza (katakombe, više od 300 km), br. 2, veljača 2011, str. 76-97
- TP: Pauk ili škorpion? (špiljski), br. 8, kolovoz, 2011, str. 18
- JOSH FISCHMAN: Djelomice majmun djelomice čovjek (iz špilje Malapa u Južnoafričkoj republici), br. 8, kolovoz 2011, str. 82-95

Geo

Adria media, Radnička cesta 39, 10000 Zagreb

- UWE GEORGE: U špilji božice neba (u Egiptu), br. 1, 2011, str. 46-61

Hrvatske šume

časopis za popularizaciju šumarstva, Lj. F. Vukotinovića 2, 10000 Zagreb

- ZDENKO MARKOVIĆ: Jama Bezdanjača kod Vrhovina – arheološka i geomorfološka posebnost, br. 169/170, za siječanj/veljaču 2011, str. 50-52

Meridijani

časopis za zemljopis, povijest, ekologiju i putovanja, 10430 Samobor, p. p. 132, Obrtnička 26

- KRISTIJAN BRKIĆ: Hallstatt – Velika ledena špilja i rudnici soli, br. 151, siječanj 2011, str. 62-78
- K. B.: Najstariji ostaci modernog čovjeka (u špilji nedaleko od Tel Aviva), br. 152, veljača 2011, str. 11
- VIŠNJA GRABOVAC: Mađarska – Špilje u krškom području Aggteleka, br. 152, veljača 2011, str. 91
- ALAN ČAPLAR: Komiža – Modra špilja na Biševu, br. 153, ožujak 2011, str. 30
- LARA ČERNICKI: Ogulinski kraj (Đulin ponor), br. 153, ožujak 2011, str. 66-77
- VLADO BOŽIĆ: Rimski vodovod u Novalji, br. 154, travanj 2011, str. 72-77
- DAVOR ROSTUHAR: Mali – U hridima (pećinama) s narodom Dogona, br. 157, rujan 2011, str. 036-038
- VIŠNJA GRABOVAC: Norveška – Alta, špiljska umjetnost (1985.), br. 157, rujan 2011, str. 096
- VIŠNJA GRABOVAC: Ledena špilja (Slovačka), br. 158, listopad 2011, str. 049

- Ž. K. G.: Digitalizirani svici s Mrtvog mora (nadeni u 11 špilja) dostupni na internetu, br. 159, studeni 2011, str. 007
- S. R.: Prapovijesni crteži prstima – rad majstora djece (u špilji Douffignac u Francuskoj), br. 159, studeni 2011, str. 015
- Ž. K. G.: U špiljama juže Italije identificirani prvi europski preci suvremenog čovjeka, br. 160, prosinac 2011, str. 009
- S. R.: Meksiko – Prirodna kristalna palača, br. 160, prosinac 2011, str. 016
- LARA ČERNICKI: Gorski biseri – Vražji prolaz i slap Zeleni vir (špilja Muževa hiža), br. 160, prosinac 2011, str. 148-149

Hrvatska vodoprivreda

informativno-stručni časopis Hrvatskih voda, Ul. grada Vukovara 220, 10000 Zagreb

- DAGMAR ŠUŽMANOVIĆ: Projekti nevladinih udruga sufinancirani od strane Hrvatskih voda – Osvrt na projekt »Speleološka istraživanja na području Rakovice »Panjkov ponor 2010«, br. 194, za siječanj-ožujak 2011, str. 49-51
- MORANA BABAJKO: Una je jedina, br. 194, za siječanj-ožujak 2011, str. 88-92
- ROMAN OZIMEC: Vodena špiljska fauna Hrvatske – indikator kvalitete naših podzemnih voda, br. 194, za siječanj-ožujak 2011, str. 93-97
- MARKO RANDIĆ: Kamačnik – slikoviti goranski kanjon oblikovan radom krških voda, br. 194, za siječanj-ožujak 2011, str. 99-101
- ANONIMUS: Ozimec i sur.: Crvena knjiga špiljske faune Hrvatske, br. 194, za siječanj – ožujak 2011, str. 102
- ANONIMUS: Jalžić i sur.: Atlas špiljskih tipskih lokaliteta faune Republike Hrvatske, br. 194, za siječanj – ožujak 2011, str. 102
- ANONIMUS: Sanja Gottstein: Priručnik za određivanje podzemnih staništa u Hrvatskoj prema direktivi o staništima EU, br. 194, za siječanj – ožujak 2011, str. 103

Svjetlost

časopis za razvoj svijesti i cjelovit pristup življenju, Potočnjakova 4, 10020 Zagreb

- MISLAV HOLLOS: Svetost i ljekovita svojstva pećina (Špilja na Boninovu u Dubrovniku), br. 101, svibanj 2011, str. 33-34

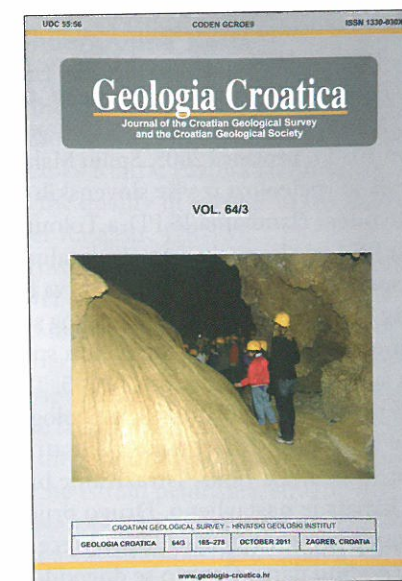
Senjski zbornik, br. 37 za 2010.

- VLADO BOŽIĆ: Povijesni pregled ronjenja u dubokim jamama Hrvatske, str. 429-440, Senj

Euro City

putna revija HŽ – Putničkog prijevoza d.o.o., Zagreb

- VLADO BOŽIĆ: Speleološke zanimljivosti u okolici Ozlja – Špilje uređene za turistički obilazak, br. 69, proljeće, 1/2011, str. 106-110,
- VLADO BOŽIĆ: Speleološke zanimljivosti otoka Cres – Neistraženi dio otoka, br. 70, zima, 2/2011, str. 104-107

Geologia Croatica

Journal of the Croatian geological survey and the Croatian geological society, 10000 Zagreb, Sachsova 2

- DAMIR LACKOVIĆ, BOSILJKA GLUMAC, YEMANE ASMERON, & ANDREJ STROJ, 2011: Evolution of the Veternica Cave (Medvednica Mountain, Croatia) drainage system: insights from the distribution and dating of cave deposits, No. 64/3, october 2011, p. 213-221

Strane publikacije

Zapiski o Mali Boki - kronologija događaka 1968 – 2007

Knjigu formata A4, polutvrđih korica, napisanu na 146 stranica slovenskim jezikom, izdala je Jamarska sekcija Planinskega društva Tolmin, 2011. u Tolminu. Urednik knjige je Dejan Ristič. Pojedine dijelove knjige napisalo je 11 sudionika istraživanja, a njih 16 dalo je svoje fotografije.

Tri su osnovna poglavlja knjige: U kraljevstvu Kanina, Zapisi i Brojčani podaci. U prvom poglavlju opisan je geografski položaj Kanina i speleoloških objekata u njemu, prva istraživanja Kanina još od 1924. i spoznaje o Maloj Boki do 1968. U drugom poglavlju opisana su istraživanja izvor-špilje Mala Boka od 1968. – 1974. – 1986., zatim od 1986. – 2000. i 2001. – 2005., kao i istraživanje jame BC4 2004. – 2005. Konačno spajanje jame sa špiljom zbililo se u zimi 10.-11. prosinca 2005. Špilju Mala Boka istraživali su speleolozi iz više slovenskih udruga, predvođeni članovima JS PD-a Tolmin, dok su jamu BC4 uz slovenske istraživali talijanski i poljski speleolozi. Prvo priječenje, ili prva traverza cijelog novonastalog špiljsko-jamskog sustava ostvareno je svega tjedan dana nakon spajanja jame sa špiljom, 17.-18. prosinca 2005. Tada je skupina slovenskih i talijanskih speleologa ušla u sustav kroz jamu BC4 i nakon 25 sati izašla na otvor špilje Mala Boka. Istraživanje brojnih bočnih kanala je nastavljeno. Drugo priječenje ostvareno je 20.-21. siječnja 2007., a treće poslije je točno godinu dana. Četvrto se dogodilo tek u veljači 2011., kada su uz 6 slovenskih sudjelovali i speleolozi iz Hrvatske (Ana Bakšič i Slaven Boban iz SO PDS-a »Velebit« te Dalibor Jirkal i Stipe Tutiš iz SO HPD-a »Željezničar« iz Zagreba). U toj su akciji po prvi put sudjelovale i dvije speleologinje (Hrvatica Ana i Slovenka Karin).

U trećem je poglavlju izneseno mnogo brojčanih podataka, npr. da je pri mjerenju korišteno 1025 mjernih točaka, da je ukupna duljina sustava sada 8449 m, da je duljina priječenja 4996 m, da je zračna udaljenost između ulaza BC4 i male Boke 2774 m, da je visinska razlika ulaza 1297 m, a najveća visinska razlika sustava 1319 m. Spoj jame sa špiljom ost-

varen je na dubini od 888 m od ulaza u BC4. Na otvoru Male Boke stalno puše jak vjetar prema van, osim kada iz njega istječe bujica (za jakih kiša i topljenja snijega). Temperatura zraka duboko u sustavu je oko 5°C. Popisana je brojna do sada objavljena literatura. U prilogu knjige je i velik nacrt špiljsko-jamskog sustava BC4 – Mala Boka.

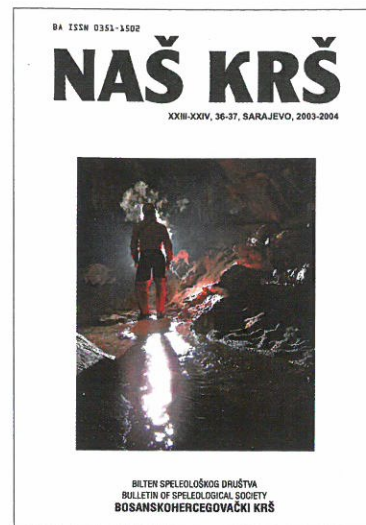
Priječenje ovog sustava, drugog po dubini u svijetu (dublji je samo sustav Lamprechtsofen u Austriji, dubok 1632 m), svakom je speleologu izazov, pa ova mu knjiga daje priliku da se upozna s teškoćama i radostima ovog pothvata.

Vlado Božić

Naš krš

bilten Speleološkog društva Bosanskohercegovački krš, Branilaca Sarajeva 30, 71000 Sarajevo, BiH

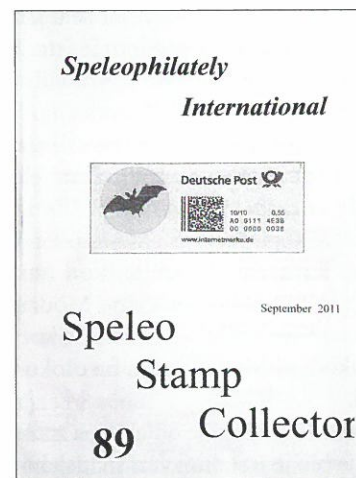
- ZLATKO PEPEONIK: Vjetrenica na Popovom polju, br. 36-37, Vol. XXIII-XXIV, za 2003-2004, str. 19
- BORIS VRBEK: Teške kovine u sedimentu špilje Vjetrenice, br. 36-37, Vol. XXIII-XXIV, za 2003-2004, str. 21-28

The Speleo Stamp Collector

Vauwerhofweg 3, 6333 CB Schimmert, Nederland

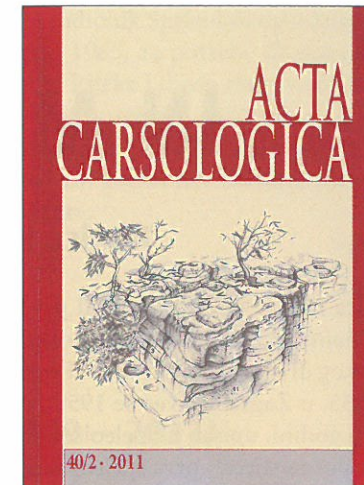
- VLADO BOŽIĆ: Brački vapnenac - Brač's Rock or The Stone of Brač, No. 87, 2011, p. 4-5
- JASNA ANTOLOVIĆ: Mediterranean Monk Seal, No. 89, 2011, p. 10-11

Acta Carsologica

izdaje Slovenska akademija znanosti i umjetnosti, 6230 Postojna, Titov trg 2, Slovenija

- IVO LUČIĆ: Interview with Wolfgang Dreybrodt, br. 40/2, 2011, str. 225-232

Pressures and Protection of the Underground Karst

(Pritisci i zaštita podzemnog krša - Primjeri iz Slovenije i Hrvatske) - Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SANU, Postojna, Slovenija, lipanj 2011

- MLADEN KUHTA: Pazinska jama and its impact on the quality of springs in the valley of the river Raša, str. 128-137
- NATASA RAVBAR: Legal protection of the karst water sources, str. 147-153
- ROMAN OZIMEC, SLAVKO POLAK, JANA BEDEK, VALERIJA ZAKSEK: Importance of biospeleological research for protection of cave fauna and their habitat - example based on the project Karst underground protection on the Istrian peninsula, str. 160-168
- ROMAN OZIMEC: Red book of Dinaric cave fauna - an example from Croatia, str. 182-190

